

In actie bij destructie van cultureel erfgoed
Strategisch plan Blue Shield Nederland 2003-2004

Den Haag
september 2003

Inhoudsopgave

0.	Inleiding – doel strategisch plan	p. 3
1.	Blue Shield Nederland	p. 4
1 a.	Doelstelling	p. 4
1 b.	Stand van zaken september 2003	p. 4
1 c.	Activiteiten	p. 5
	<ul style="list-style-type: none">• Activiteiten vanaf juni 2000• Lopende activiteiten• Activiteiten 2004	
2.	Omgevingsverkenning	p. 7
2 a.	International Committee of the Blue Shield	p. 7
2 b.	Nationale Blue Shield Comités	p. 7
2 c.	Relevante situatie en ontwikkelingen bij samenwerkende partners	p. 8
	<ul style="list-style-type: none">• Nationale UNESCO Commissie• Ministerie van Defensie• Ministerie van OCW	
3.	De Missie van Blue Shield Nederland: resultaten in 2004	p. 9
3 a.	Toelichting Organigram	p. 9
	<ul style="list-style-type: none">• Internationaal• Nationaal	
4.	Financiën	p. 11
4 a.	Financiële organisatie	p. 11
	<ul style="list-style-type: none">• Structureel budget• Operationele buffer• Eigen vermogen• Projectbudgetten	
4 b.	Financiële bronnen	p. 12
4 c.	Financiële administratie	p. 12
5.	Beknopt Literatuuroverzicht Blue Shield gerelateerde onderwerpen	p. 13
6.	Bijlagen	
	<ul style="list-style-type: none">• Bijlage 1: Tekst Intentieverklaring• Bijlage 2: Voorgeschiedenis• Bijlage 3: Overzicht ICBS en overige nationale Blue Shield Comités• Bijlage 4: Schematische weergave Organigram Blue Shield Nederland• Bijlage 5: Tekst <i>Den Haag Conventie 1954</i>• Bijlage 6: Tekst <i>Second Protocol 1999</i>• Bijlage 7: Conceptstatuten Blue Shield Nederland	

0. Inleiding – doel strategisch plan

Blue Shield Nederland stelt zich ten doel: het bijeenbrengen en verspreiden van informatie en het coördineren van actie ter bescherming van cultureel erfgoed, in geval van catastrofes zoals (natuur)rampen, gewapende conflicten, moedwillige vernieling of vervreemding, zowel nationaal als internationaal.

Op het terrein van humanitaire hulp bestaat al langer een wereldwijde non-gouvernementele organisatie (NGO): het Internationale Rode Kruis. Voor het culturele erfgoed bestond een dergelijke NGO tot voor kort nog niet. In 1996 is met support van UNESCO door de vier internationale erfgoedorganisaties op het terrein van de archieven (ICA), bibliotheken (IFLA), monumenten (ICOMOS) en musea (ICOM) het International Committee for the Blue Shield (ICBS) opgericht.

De Nederlandse organisaties van diezelfde vier erfgoedkoepels namen in 1999 het initiatief tot de oprichting van een Nederlands Blue Shield Comité. Medio 2000 ondertekenden zij een intentieverklaring, die de basis vormt voor nauwere samenwerking onder de vlag van Blue Shield. De Nationale UNESCO Commissie, het Ministerie van Defensie en het Ministerie van OCW zijn nauw bij deze oprichting betrokken.

Om Blue Shield Nederland een rechtspersoon te doen zijn, een vaste basis te geven op organisatorisch, financieel en functioneel vlak en van daaruit als professionele organisatie te kunnen werken, zal eind 2003 de *Stichting* Blue Shield Nederland worden opgericht. Dit strategisch plan geeft een overzicht van het ontstaan en de ontwikkelingen rond Blue Shield Nederland, tot september 2003. Daarnaast wordt een beeld geschetst van het algemene kader waarin Blue Shield Nederland functioneert (omgevingsverkenning) en wordt uiteengezet wat Blue Shield Nederland aan de hand van dit strategisch plan wil bereiken. Onderliggend plan is bedoeld als basisdocument voor het verbreden van het draagvlak op moreel, politiek en financieel gebied en zal in eerste instantie worden voorgelegd aan de Directie Cultureel Erfgoed van het Ministerie van OCW voor het verkrijgen van een startsubsidie om de organisatie van Blue Shield Nederland vastere vorm te geven. Voorliggend plan moet worden gezien als algemene strategische beschrijving. Er zal t.z.t. als vervolg op dit plan een uitvoeringsplan worden opgesteld, dat de concretisering van doelstellingen en actiepunten omvat. Het plan is opgesteld door het Bestuur van Blue Shield Nederland, dat daarbij werd geassisteerd door de heer B. Koevoets als extern adviseur.

Bestuur Blue Shield Nederland,

Drs. M.C. van der Sman, voorzitter

Drs. I.A.M. Verheul, secretaris

1. Blue Shield Nederland

1 a. Doelstelling

Blue Shield Nederland heeft bij haar oprichting in de intentieverklaring een vijfledige doelstelling opgenomen. Voor de bescherming van het cultureel erfgoed in geval van (dreigende) catastrofes wordt naast advies en directe actie ook gestreefd naar het creëren van maatschappelijk draagvlak, informatie-uitwisseling en promotie. Daarnaast zet Blue Shield Nederland zich in voor het geratificeerd krijgen van relevante internationale verdragen (zie bijlage 1).

De doelstelling van Blue Shield Nederland is vastgelegd in de Statuten van de Stichting Blue Shield Nederland (zie bijlage 7) en wordt als volgt geformuleerd:

Het bijeenbrengen en verspreiden van informatie en het coördineren en het nemen van actie ter bescherming van cultureel erfgoed, nationaal en internationaal, in geval van catastrofes zoals (natuur)rampen, gewapende conflicten, moedwillige vernieling of vervreemding, zowel nationaal als internationaal.

De stichting tracht – in samenwerking met het International Committee for the Blue Shield en betrokken instellingen in Nederland op het gebied van bescherming van cultureel erfgoed – haar doel te verwezenlijken door:

- het stimuleren van preventieve maatregelen met betrekking tot opslag en beveiliging en het opzetten van calamiteitenplannen;
- het creëren van een politiek en maatschappelijk draagvlak;
- het aanleggen en onderhouden van een database van experts op de verschillende gebieden van bescherming van cultureel erfgoed;
- het uitzenden van experts naar rampgebieden voor inventarisatie, advisering en hulpverlening.

1 b. Stand van zaken september 2003

Blue Shield Nederland is thans een stichting in oprichting. De statuten zijn in de maak en worden, na goedkeuring door het Bestuur, in het najaar van 2003 bij de notaris gepasseerd. Het Bestuur van Blue Shield Nederland vergadert tenminste 4x per jaar, of zo vaak als nodig. Het Bestuur is als volgt samengesteld (stand september 2003):

- mw. drs. M.C. van der Sman (ICOM) – voorzitter
- ir. H.C.A. de Kat (ICOMOS) – vice-voorzitter
- mw. drs. I.A.M. Verheul (IFLA) – secretaris
- lid mw. dr. J.A.M.Y. Bos-Rops (ICA) - penningmeester

Als plaatsvervangers zijn aangewezen:

- mw. M. Otter (ICOM)
- dhr. B. Goes (ICOMOS)
- dhr. Th.J.J.M. Vermeulen (IFLA)
- drs. J.T.J. Jamar (ICA)

Als toehoorders zijn bij de vergaderingen aanwezig:

- Nationale UNESCO Commissie, vertegenwoordigd door mw. B. de Klerk / dhr. V. Wintermans
- Ministerie van Defensie, vertegenwoordigd door dr. R. Gooren / J. Kila
- Ministerie van OCW, vertegenwoordigd door mw. A. Weij / mw. mr. drs. S. Gimbrère

Daarnaast wonen de vergadering bij: drs. E. Weegenaar (ICOMOS), drs. B. Koevoets (extern adviseur).

Het secretariaat van Blue Shield Nederland is gevestigd in de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag. De Koninklijke Bibliotheek host en onderhoudt tevens de website, adres:

<http://www.blueshield.nl>. Met ingang van 2004 zal het secretariaat naar alle

waarschijnlijkheid om praktische redenen worden ondergebracht bij de Nederlandse Museum Vereniging te Amsterdam.

1 c. Activiteiten

Activiteiten vanaf juni 2000:

- Oprichtingsbijeenkomst, inclusief tekenen intentieverklaring (28 juni 2000)
- Wervingsactie t.b.v. aanmelding experts Blue Shield Database (januari 2001)
- Presentatie Blue Shield Nederland tijdens oprichtingsbijeenkomst UKIRB (maart 2001)
- Presentatie Blue Shield Nederland tijdens Themadag 'Water en Vuur, Calamiteiten en Collecties' van ICN (voorjaar 2001)
- Presentatie Blue Shield Nederland tijdens Restauratiebeurs 2001 (voorjaar 2001)
- Presentatie Blue Shield Nederland tijdens ICOM-bijeenkomst in Barcelona (zomer 2001)
- Overleg mogelijke samenwerking ICN (zomer 2001)
- Lancering website Blue Shield Nederland (najaar 2001)
- Ontwerp briefpapier Blue Shield Nederland (najaar 2001)
- Installatie telefoonnummer, faxnummer en e-mailadres t.b.v. meldingspunt calamiteiten (najaar 2001)
- Deelname aan de ICOMOS-conferentie 'Urgent regional workshop. Cultural heritage at risk in the event of armed conflicts, Macedonia case' in Skopje (februari 2002)
- Deelname aan Internationale Conferentie 'Protection of Cultural Property', Bern (september 2002)
- Organisatie symposium 'Blue Shield Nederland in de praktijk' voor Blue Shield experts (14 november 2002).
- Uitgave van de Blue Shield Nieuwsbrief, t.b.v. experts die zich hebben aangemeld voor de database (nr 0 - november 2002)
- Presentatie Blue Shield Nederland tijdens Metamorfoze-bijeenkomst in Den Haag (december 2002)
- Ronde Tafelbijeenkomst Blue Shield Nederland – 'Projectmatige samenwerking bij rampen' in Den Haag (februari 2003).

Lopende activiteiten:

- Opzet en inrichting van een database met daarin namen en gegevens van experts en hun expertise, opgebouwd vanuit het ngo-netwerk.
- Opzet van een meldingsprocedure voor calamiteiten
- Opzet van een strategisch plan
- Voorbereiding van de stichtingsstatuten
- Publiciteit: presentaties op bijeenkomsten, congressen, symposia en beurzen ter bevordering van de maatschappelijke inbedding van Blue Shield Nederland

Activiteiten 2003:

- Het passeren van de stichtingsstatuten (najaar 2003)
- Platform / ronde tafel-overleg met het ministerie van Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking, Europa Nostra, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, en alle koepels en reguliere toehoorders over de praktische organisatie bij hulpverlening (februari 2003)
- Overleg met het ministerie van Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties en Europa Nostra over toekomstige samenwerking
- Opstellen van een communicatieplan
- Actie t.b.v. ondertekening Unidroit
- Ondersteuning CIMIC-activiteiten
- Actualiseren en uitbouwen Blue Shield database
- Voortzetting Blue Shield Nieuwsbrief
- Voortzetting deelname Leids Netwerk
- Invulling activiteiten Cultural Emergency Response/Prins Claus Fonds

Naast deze lopende activiteiten neemt Blue Shield Nederland in 2003 deel aan enkele uiteenlopende initiatieven van derden op het gebied van cultuurbescherming en cultuurbehoud, zoals:

- Haagse Pilot, preventieproject voor collectiebeheerders, onder auspiciën van het Instituut Collectie Nederland
- CIMIC, van het ministerie van Defensie
- Leids Netwerk ter bescherming van gestolen cultureel erfgoed
- Lobby voor de ratificatie van Unidroit
- Cultural Emergency Response van het Prins Claus Fonds
- Specifieke hulp bij de watersnood in Tsjechië

Activiteiten 2004:

- Overleg met ICBS over coördinatie van acties
- Bijeenkomst met de andere nationale Blue Shield comités
- Opzet nationaal rampenplan aan de hand van de Haagse Pilot
- Ondersteuning CIMIC-activiteiten
- Actie t.b.v. ondertekening Unidroit
- Actualiseren en uitbouwen Blue Shield database
- Voortzetting Blue Shield Nieuwsbrief

2. Omgevingsverkenning

2 a. International Committee of the Blue Shield

Het *International Committee of the Blue Shield* (ICBS) werd opgericht in 1996 door vier non-gouvernementele organisaties (NGO's) die samen het gehele terrein van cultureel erfgoed bestrijken: ICA, ICOM, ICOMOS en IFLA, gesteund door UNESCO.

ICBS beoogt:

- het bijeen brengen en verspreiden van informatie en het coördineren van actie in gevallen van gewapende conflicten of (natuur)rampen die een bedreiging vormen voor het cultureel erfgoed
- aanmoediging van behoud en respect voor cultureel erfgoed, vooral door het promoten van calamiteitenplannen
- training van experts op nationaal en regionaal niveau om in te zetten bij preventie, controle en herstel van rampen
- advisering bij de bescherming van bedreigd cultureel erfgoed
- overleg en samenwerking met andere instanties, waaronder UNESCO, ICCROM en het International Committee of the Red Cross

met de volgende middelen:

- verzamelen en uitdragen van informatie over bedreiging van cultureel erfgoed, waar ook ter wereld
- creëren van publieke bewustwording van schade aan cultureel erfgoed
- promoten van goede standaarden voor calamiteitenmanagement voor cultureel erfgoed op alle niveaus van instellingen tot nationale overheden
- bewust maken van beleidsmakers en professionele staf van de noodzaak om maatregelen te nemen op het gebied van preventie, voorbereiding, hulpverlening en herstel
- voorbereiden van professionele expertise om calamiteiten te bestrijden
- identificeren van bronnen voor calamiteitenpreventie en snelle interventie bij noodgevallen
- stimuleren van de oprichting van nationale Blue Shield Comités

Blue Shield is het culturele equivalent van het Rode Kruis. Het embleem van het Blauwe Schild is ontleend aan de *Den Haag Conventie van 1954* over de bescherming van cultureel bezit bij gewapende conflicten. (Zie bijlage 5 voor de tekst van deze conventie).

In maart 1999 werd op een internationale diplomatieke conferentie in Den Haag, die tot stand was gekomen op initiatief van de Nederlandse overheid, het *Second Protocol* van deze conventie ondertekend (maar nog niet geïmplementeerd en geratificeerd) en aangenomen, waarmee de basis van ICBS algemeen werd erkend en waarmee ICBS de rol kan aannemen van adviseur voor de intergouvernementele Committee for Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict. (Zie bijlage 6 voor de tekst van het *Second Protocol*). Het hoofdkantoor van ICBS is gevestigd in Parijs. Toekomstige inzet van experts en hulpverlening namens Blue Shield Nederland zal alleen geschieden na overleg c.q. in coördinatie met ICBS.

2 b. Nationale Blue Shield Comités

Om ICBS meer draagvlak te geven, wordt de oprichting van nationale Blue Shield-initiatieven gestimuleerd. De nationale comités richten zich primair op het bijeenbrengen van verschillende experts, vertegenwoordigers van lokale en nationale overheden, krijgsmacht delen, en hulporganisaties. Deze nationale comités bieden een forum om de hulpverlening als zodanig bij calamiteiten te verbeteren en maken verantwoordelijke overheden en het publiek op nationaal niveau bewust van de bedreigingen voor het culturele

erfgoed. Zij bevorderen de ratificatie en implementatie van het tweede protocol bij de Haagse Conventie uit 1999, het Unesco-verdrag 1970 en Unidroit 1995 bij de nationale overheid.

Behalve in Nederland zijn er momenteel in Europa nationale Blue Shield comités actief in België, Frankrijk, Groot-Brittannië en Ierland (UKIRB), Italië, Polen, Noorwegen, Tsjechië en Macedonië (zie ook bijlage 3).

2 c. Relevante situatie en ontwikkelingen bij samenwerkende partners

- Nationale UNESCO Commissie:

UNESCO is vanaf het begin bij de ontwikkelingen van Blue Shield betrokken.

Vertegenwoordigers van de Nationale UNESCO Commissie adviseren het bestuur van Blue Shield en nemen deel aan de vergaderingen.

Het contact tussen Blue Shield Nederland en de Nationale UNESCO Commissie verloopt via dhr. V. Wintermans.

- Ministerie van Defensie:

Ook het Ministerie van Defensie volgt sinds de oprichting van Blue Shield-Nederland de ontwikkelingen op de voet. Vorig jaar lanceerde Defensie het programma CIMIC (Civil Military Cooperation). Blue Shield assisteerde bij het rekruteren van 'civiele specialisten' op het gebied van kunst en cultuur. Met CIMIC wordt nauw contact onderhouden over mogelijke culturele missies naar Afghanistan en Irak.

Het contact tussen Blue Shield Nederland en het Ministerie van Defensie verloopt via de heren J. Kila en R. Gooren.

- Ministerie van OCW:

Ten aanzien van cultuurbescherming is het ministerie van OCW direct verantwoordelijk voor de rijkscollecties van musea, archieven, monumenten en archeologische vindplaatsen. Zo dienen alle rijksgesubsidieerde musea per 1 januari 2003 over een calamiteitenplan te beschikken. Daarnaast heeft het ministerie een afgeleide verantwoordelijkheid. Deze afgeleide verantwoordelijkheid uit zich in het mogelijk maken van kennisontwikkeling ten aanzien van cultuurbescherming en de verspreiding daarvan. De verantwoordelijkheid van het ministerie komt mede voort uit verschillende internationale verdragen die Nederland heeft ondertekend en geratificeerd.

Het contact tussen Blue Shield Nederland en het Ministerie van OCW verloopt via de Directie Cultureel Erfgoed, contactpersoon: mw. A. Weij.

3. De Missie van Blue Shield Nederland: resultaten in 2004

Eind 2004 moet de Stichting Blue Shield Nederland professioneel functioneren. Dit komt tot uiting op de volgende wijze:

- Blue Shield Nederland stimuleert op nationaal niveau het opstellen van rampenplannen
- Nationale en internationale hulpverlening is op structurele en logistieke wijze goed georganiseerd
- Blue Shield Nederland moet als stichting vaste financiering hebben
- Blue Shield Nederland werkt met een vaste organisatiestructuur, zoals weergegeven in 3.a. Organigram (zie ook bijlage 4: schematische weergave)

De nationale overheid, NGO's en erfgoedinstellingen erkennen de Stichting Blue Shield Nederland als professionele organisatie, waarin gewerkt wordt met professionele vrijwilligers, ten behoeve van behoud en herstel van cultureel erfgoed in binnen- en buitenland. Ook op internationaal niveau (EU, UNESCO, VN en NATO) heeft Blue Shield een structurele plaats gekregen tussen de (inter)nationale hulpverleningsorganisaties. Blue Shield Nederland heeft een vergelijkbare structurele positie op nationaal niveau. Blue Shield Nederland werkt op niveau van gelijkheid samen met andere gevestigde NGO's, zoals het Internationale Rode Kruis, World Life Fund, Artsen zonder Grenzen en de Nationale UNESCO Commissie. Er wordt samengewerkt met het ministerie van OCW (directie DCE), het ministerie van Defensie, het ministerie van Binnenlandse Zaken en het ministerie van Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking. Tevens bestaat een samenwerkingsverband met nationale instituten als Inspectie Cultuurbezit, Instituut Collectie Nederland, de Rijksdienst voor Monumentenzorg, brandweer- en politiekoepels.

Blue Shield Nederland beschikt als intermediair over een nationale pool van experts op de terreinen van het cultureel erfgoed, die op basis van vrijwilligheid op persoonlijke titel of vanuit hun functie/werkgever beschikbaar zijn om voor enige tijd ingezet te worden, zowel in Nederland als in het buitenland. Uitzending onder verantwoordelijkheid van Blue Shield Nederland zal in principe alleen mogelijk zijn na instemming van ICBS. De ministeries van Defensie, Buitenlandse zaken en Ontwikkelingssamenwerking, en/of het ministerie van OCW en de Nationale UNESCO Commissie wordt in principe gevraagd om verklaring van geen bezwaar. Uit te zenden experts zijn dan volledig gedekt in internationaal juridische zin. Tegen de gevolgen van wettelijke aanspraken, ziekten, ongevallen e.d. die het gevolg zijn van hun professionele uitzending wordt voor verzekering zorggedragen. Het inzetten van onafhankelijke experts vormt de hoofdtaak van Blue Shield Nederland.

3. a. Toelichting Organigram

Zie bijlage 4: schematische weergave – Internationaal en Nationaal

Internationaal:

Blue Shield Nederland opereert als zelfstandige stichting onder de vlag van ICBS. UNESCO heeft de opichting van ICBS gestimuleerd, maar verdere binding is (nog) onduidelijk.

Blue Shield Nederland is ontstaan uit de vier internationale erfgoedkoepels ICOM, IFLA, ICA en ICOMOS en werkt nauw samen met andere nationale Blue Shield comités.

Nationaal:

- Het Bestuur:

Het Bestuur van Blue Shield Nederland bestaat uit ten minste vier leden, die ieder een NGO vertegenwoordigen (ICOM, IFLA, ICA, ICOMOS) en vier waarnemend bestuursleden, eveneens vertegenwoordigers van bovengenoemde NGO's. De vier bestuursleden vormen het 'dagelijks bestuur'.

- De Klankbordgroep:

Het Bestuur wordt bijgestaan door een Klankbordgroep die gevraagd en ongevraagd advies mag geven. De Klankbordgroep heeft toegang tot de bestuursvergaderingen en kan bestaan uit vertegenwoordigers de volgende overheidsinstanties: Nationale UNESCO Commissie, ministerie van OCW, ministerie van Defensie, ministerie van Buitenlandse Zaken, Inspectie Cultuurbezit, Rijksdienst Monumentenzorg en Instituut Collectie Nederland. Elke instantie is vertegenwoordigd door twee personen (een adviseur en een waarnemend plaatsvervanger). Tenminste een keer per jaar zal een vergadering plaatsvinden van het volledige bestuur met de klankbordgroep. Hierbij is elke instantie vertegenwoordigd door 1 afgevaardigde. De leden van het klankbord ontvangen alle relevante stukken en geven in commissie en/of afzonderlijk, gevraagd en ongevraagd advies.

- De Expertise-Instellingen:

In geval van actie kan het Bestuur van Blue Shield Nederland een beroep doen op een aantal nationale Expertise-Instellingen die het Blue Shield initiatief steunen. Het gaat onder meer om de volgende instellingen: Inspectie Cultuurbezit, Instituut Collectie Nederland, Rijksdienst Monumentenzorg, Rode Kruis, Brandweer en politiekoepels.

De expertise-instellingen worden ad hoc ingeschakeld bij activiteiten van Blue Shield Nederland. Zij dragen tevens bij aan beleidsvoorbereidende en –uitvoerende zaken, ieder vanuit hun eigen deskundigheid. De expertise-instellingen ondersteunen met faciliteiten en kunnen goede experts aanreiken als aanvulling op de Blue Shield-pool.

- De Werkgroepen:

Vanuit het Bestuur, de Adviesgroep en de Expertise-Instellingen zullen werkgroepen worden ingesteld, die zich met verschillende deeltaken zullen gaan bezighouden. Te denken valt aan: financiën, fondsenwerving, publiciteit, contacten met de experts, databaseonderhoud, meldpunt, buitenlandse contacten, juridische zaken, unidroit, CIMIC, Pilot Calamiteiten etc. Voor de werkgroepen kunnen ook mensen worden aangetrokken uit de pool van experts.

- Het Secretariaat:

Het secretariaat valt onder verantwoordelijkheid van het Bestuur en draagt zorg voor de communicatie tussen bestuursleden, klankbordgroep en expertise-instellingen. Vanuit het secretariaat worden de website en de publicitaire activiteiten uitgevoerd en gecoördineerd. Het secretariaat draagt tevens zorg voor onderhoud van de database.

- Het Meldpunt:

Iedere uit te zenden expert kan terugvallen op een zgn. back-office, een direct te bereiken aanspreekpunt voor de professionele ondersteuning vanuit het thuisfront. De samenstelling van het meldpunt varieert, afhankelijk van de opdracht van de projectgroep. Ook de samenstelling en de bereikbaarheid van het meldpunt zal variëren.

4. Financiën

Blue Shield Nederland beschikt momenteel niet over eigen inkomensbronnen. Tot op heden zijn uitgaven betaald uit bijdragen (deels voorschotten) van de vier participerende partijen. Financiële bijdragen kwamen van ICOM Nederland, bijdragen ‘in natura’ (Bestuurssecretariaat) van de Koninklijke Bibliotheek. Ook het Ministerie van OCW heeft in 2002 incidenteel aan Blue Shield Nederland bijgedragen.

4 a Financiële organisatie

Als in dit hoofdstuk over financiering wordt gesproken, betekent dat niet alleen geldstromen in welke valuta dan ook, maar evenzeer bijdragen in de vorm van natura. Dat kan zijn: het gratis ter beschikking stellen van werkruimte, apparatuur, inzet van experts enz.

Een goed financieel management zal kosten / bijdragen in natura ook financieel zichtbaar maken door deze in geld uit te drukken.

De financieel-administratieve organisatie dient het operationele bedrijf van Blue Shield. Dat betekent dat Blue Shield Nederland vaak en snel over inzetbare fondsen moet kunnen beschikken, waarvan de omvang en bestemming sterk wisselend kunnen zijn. De financiële administratie zal daar op ingericht moeten zijn. Ook bij de werving van fondsen en de daarmee samenhangende voorwaarden zal steeds met dit operationele aspect rekening gehouden moeten worden; niet alleen door Blue Shield Nederland, maar ook door de (financieel) participerende instanties.

Uiteindelijk moet gestreefd worden naar een financiële situatie, bestaande uit vier componenten:

Structureel budget:

Inkomsten ter dekking van vaste administratieve en organisatorische kosten van de Stichting Blue Shield Nederland.

Hieronder vallen de bureaunkosten, personeelskosten, huur werkruimten, uitgaven voor publicaties, communicatie, reis- en verblijfkosten bestuur en medewerkers, verzekeringen, enz.

- Hoogte in 2003: € 2.000
in 2004: € 10.000
in 2005: € 10.000
- Herkomst: structurele meerjarige subsidies van rijksoverheid: OCW en BuZa.
Meelopend in de vier-jarige planprocedures.

Operationele buffer:

Bestemd om de eerste aanzet van activiteiten en acties te kunnen uitvoeren. Hieronder vallen bijvoorbeeld initiatiefuitgaven, zoals reis- en verblijfkosten van een expert die de noodzaak en omvang van een project op locatie gaat verkennen. en de transportkosten van de eerste noodhulpmaterialen. Het gaat hier dus om direct noodzakelijke uitgaven voor een project, die later op het geaccordeerde budget van het desbetreffende project worden geboekt (zie hier onder).

- Hoogte in 2004: € 20.000
in 2005: € 20.000
- Herkomst: 1. Permanent voorschot van subsidiegevers en/of
2. Cultural Emergency Response

Eigen vermogen:

Bestemd om een inkomstenstroom te genereren, waardoor continuïteit van een deel van het structureel budget is gegarandeerd.

- Hoogte: in 2003: p.m. (Cultural Emergency Response)
in 2004: € 20.000
in 2005: € 20.000
- Herkomst: opgebouwd uit sponsoring, schenkingen, legaten.

Projectbudgetten:

Per project worden afzonderlijke budgetten opgesteld, die geheel of ten dele geoormerkt en in principe altijd door (een of meerdere) derden worden gefinancierd.

- Hoogte: afhankelijk van het project.
- Herkomst: vooraf vastgelegde directe inkomsten vanuit diverse bronnen, doelsubsidies, sponsoring, e.d.

4 b Financiële bronnen

Het aanboren van financiële bronnen is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van het bestuur. Uitgangspunt is dat de financiële portefeuillehouder (de penningmeester) houdt zich vooral bezig met budgetbewaking en de verantwoording daarvan.

Het gehele bestuur zet zich - eventueel bijgestaan door derden - in voor het verkrijgen van fondsen.

4 c Financiële administratie

Het beheer van en het primaire toezicht op de financiële administratie berust bij de penningmeester van het bestuur. In de uitvoering dient hij ondersteund te worden door een financieel-administratieve kracht. De inrichting van de Stichtingsboekhouding is een uitvoeringszaak.

Hieraan worden wel minimaal de volgende criteria gesteld:

- Financiële administratie is een managementinstrument;
- Afbreukrisico, voor het beheer en de uitvoering, dient voorkomen te worden: financiële boekhouding mag nooit de uitvoering van operationele taken in de weg staan;
- Verantwoording naar geldverschaffers is - ook gedurende lopende processen - steeds inzichtelijk;
- De hierboven genoemde vierdeling is in de administratie terug te vinden;
- De Statuten en nader door het bestuur aan te geven regels, zijn van toepassing.

Een financieel jaarverslag van de Stichting is niet openbaar. Aan subsidiegevers, sponsoren, schenkers en anderen die financieel bijdragen, zal verantwoording worden afgelegd conform de met betrokken partijen overeengekomen wijze.

5. Beknopt Literatuuroverzicht Blue Shield gerelateerde onderwerpen

- Bos-Rops, Y., 'Blue Shield: het Rode Kruis voor cultureel erfgoed' in: *Archievenblad* 104 (2000) 7, 18-21.
- Boylan, P.J., 'Review of the Convention for the protection of cultural property in the event of armed conflict' (The Hague convention of 1954) (Paris, 1993).
- Boylan, P.J., 'Protecting cultural property : UNESCO reviews The Hague convention' In: *Museum International* 47 (1995) 185, 59-60.
- Gimbrère, S.M., 'De bescherming van cultuurobjecten ten tijde van gewapend conflict : het Tweede protocol bij het Verdrag van Den Haag uit 1954' In: *Bulletin van de Vereniging Rembrandt* 9 (1999) 2, 6-9.
- Hladik, J., 'Expert meeting on the national implementation of rules for the protection of cultural property in the event of armed conflict' In: *International journal of cultural property* 10 (2001) 1, 134-136.
- Kalf, J., *Bescherming van kunstwerken tegen oorlogsgevaaren* ('s-Gravenhage, 1938)
- Krieken-Pieters van, J., 'De bescherming van Afghanistans culturele erfgoed : idealisme of werkelijkheid' In: *Boekmancahier* 12 (2000) 46, 374-385.
- Otter, M., 'Beschermen, beschaven... beschieten : de noodzaak van internationale en nationale regels voor cultuurbescherming' In: *Boekmancahier* 12 (2000) 46, 337-357.
- Otter, M., 'Naar letter en naar geest : cultuurbescherming in Nederland op een zijspoor' in: *Boekmancahier* 12 (2000) 46, 358-371.
- Vaartjes, J., 'Militairen leren cultureel erfgoed te beschermen' In: *Trefpunt* (1993) 14, 8-9.
- Weij, A., 'Blue Shield tegen calamiteiten in musea' In: *Museumvisie* 24 (2000) 3, 21-24.

Tijdschriften waar regelmatig wordt gesproken over Blue Shield-onderwerpen zijn:

- *International journal of cultural property*
- *Art News paper*
- *Archievenblad*
- *Museumvisie*
- *International Preservation News – IFLA PAC*

Interessante websites over Blue Shield-onderwerpen:

<http://ifla.org/v1/4/admin/icbs-contact.htm>

<http://www.blueshield.nl/>

<http://www.bl.uk/blueshield/>

<http://www.museum-security.org/>

www.icn.nl

6. Bijlagen:

- Bijlage 1: Tekst Intentieverklaring (zie elders op de website)
- Bijlage 2: Voorgeschiedenis (toegevoegd)
- Bijlage 3: Overzicht ICBS en overige Nationale Blue Shield Comités (toegevoegd)
- Bijlage 4: Schematische Weergave Organigram Blue Shield Nederland (toegevoegd)
- Bijlage 5: Tekst *Den Haag Conventie 1954* (zie de Website van UNESCO)
- Bijlage 6: Tekst *Second Protocol 1999* (zie de Website van UNESCO)
- Bijlage 7: Conceptstatuten Blue Shield Nederland (volgt t.z.t.)

Bijlage 2: Voorgeschiedenis

Voorgeschiedenis

Initiatiefgroep

Eind 1999 ontplooiden de vier erfgoedkoepels ICOM (musea), ICOMOS (monumenten), ICA (archieven) en IFLA (bibliotheken) initiatieven tot de oprichting van een Nederlands Blue Shield Comité. De initiatiefgroep bestond uit: mw. drs. M.C. van der Sman (toenmalig directeur Museum van het Boek, namens ICOM), mw. dr. J.A.M.Y. Bos-Rops (toenmalig rijksarchivaris Noord-Brabant, namens ICA), dhr. E.R. van Brederode (directeur Nationaal Contact Monumenten, namens ICOMOS), dhr. J.W. van Beusekom (hoofd Monumentenbeleid Nationaal Contact Monumenten, namens ICOMOS), drs. S.M.J. Koopman (international coördinator IFLA), drs. C.B.J. de Wolf (toenmalig hoofd collecties en onderzoek Koninklijke Bibliotheek, namens IFLA) en mw. drs. I.A.M. Verheul (toenmalig landelijk coördinator Metamorfoze Koninklijke Bibliotheek, namens IFLA). Het secretariaat van de initiatiefgroep was ondergebracht in de Koninklijke Bibliotheek bij het Bureau Conservering Bibliotheekmateriaal (BCB). De initiatiefgroep formuleerde de doelstellingen van Blue Shield Nederland en stelde een intentieverklaring op.

Oprichting

Met de ondertekening van deze intentieverklaring richtten de vier ngo's ICOM, ICOMOS, ICA en IFLA, op 28 juni 2000 in Den Haag het nationale comité Blue Shield Nederland op. Blue Shield Nederland opereert onder de vlag van de internationale Blue Shield organisatie, ICBS.

De intentieverklaring werd ondertekend door respectievelijk drs. J.T.J. Jamar, voorzitter van de Koninklijke Vereniging Archieven Nederland (KVAN), namens de International Council on Archives (ICA); dr. W. van Drimmelen, algemeen directeur van de Koninklijke Bibliotheek, namens de International Federation on Library Associations (IFLA); mw. drs. M.C. van der Sman, voorzitter van ICOM Nederland, namens de International Council on Museums (ICOM) en prof.dr. ir. F.W. van Voorden, voorzitter van ICOMOS Nederland, namens de International Council on Monuments and Sites (ICOMOS).

Het initiatief tot oprichting van Blue Shield Nederland werd ondersteund door de Nationale UNESCO Commissie, het ministerie van OCW (directie Cultureel Erfgoed) en het ministerie van Defensie (landmacht, sectie CAI).

Bijlage 3: Overzicht ICBS en overige Nationale Blue Shield Comités

Overzicht ICBS en overige Nationale Blue Shield Comités Europa

- **International Committee of Blue Shield (ICBS)**

President: Ross Shimmon

C/o International Federation of Library associations and Institutions

P O Box 95312

2509 CH The Hague

Netherlands

Tel: +(31)(70)3140884

Fax: +(31)(70)3834827

E-mail: ross.shimmon@ifla.org

Secretary: Christiane Logie

C/o Bibliothèque Royale de Belgique

Boulevard de l'Empereur 4

1000 BRUXELLES

Belgique

Tel/Fax: +(32)(2)5195440

E-mail: christiane.logie@kbr.be

website: <http://www.ifla.org/VI/4/admin/icbs-contact.htm>

- **Overige Blue Shield Comités Europa**

Blue Shield België

Opgericht in 1996.

Contactpersoon: mw. Christane. Logie

E-mail-adres: christiane.logie@kbr.be

Blue Shield Frankrijk

Opgericht in 2003.

Contactpersoon: Isabelle Fornoni, CFBB secretariat

E-mail: isabelle.fornoni@bnf.fr

Blue Shield Groot- Brittannie en Ierland (UKIRB)

Opgericht in maart 2001

Contactpersoon: Vanessa Marshall

E-mail: Vanessa.Marshall@bl.uk

<http://www.bl.uk/blueshield/>

Blue Shield Italië

Opgericht in 2002

Contactpersonen: dhr. M. Carcione en mw. G. Ottone

E-mail-adres: mc-scudoblu@hotmail.com of gabri.ottone@libero.it

Blue Shield Macedonië

Contactpersoon: Prof. Dr Krste Bogoeski

E-mail : krste@iunona.pmf.ukim.edu.mk

Blue Shield Noorwegen

Contactpersoon: Leif Pareli Norsk Folkemuseum

E-mail: leif.pareli@norskfolke.museum.no

<http://www.icom-norway.org/blatt.html>

Blue Shield Polen

Contactpersoon: Mr Dariusz Drewniacki

Tel: +(48)(22)8281696 (geen e-mail)

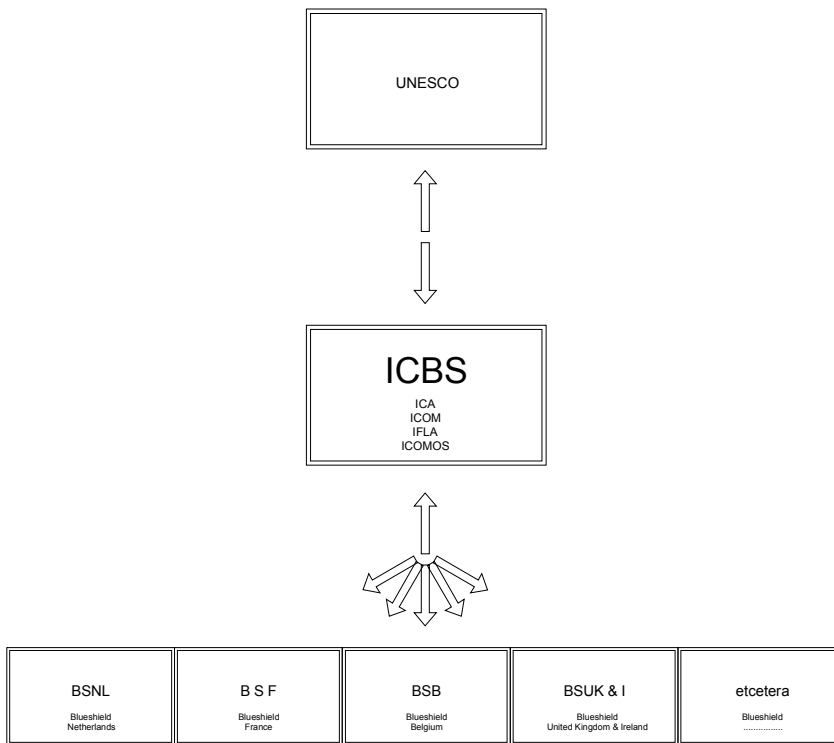
Blue Shield Tsjechië

Contactpersoon: Jana Souchova

E-mail: dir.npm@aconet.cz

Bijlage 4: Schematische Weergave Organigram Blue Shield Nederland

INTERNATIONAAL

NATIONAAL

